

Eugenijus DANILEVIČIUS

Vytauto Didžiojo universitetas

Teologinio pašaukimo suvokimo svarba profesinės veiklos įprasminimui

Straipsnyje, naudojant pedagoginius, psichologinius, filosofinius ir teologinius šaltinius, nagrinėjamas teologinis pašaukimas ir jo suvokimo svarba profesinės veiklos įprasminimui. Pateikiama pašaukimo tipologija. Analizuojamas teologinio aspekto įnašas į visuminę pašaukimo sampratą, pristatoma profesinio pašaukimo samprata ir jo ištakos, modeliuojama profesinio pašaukimo praktinė raiška, pristatomi profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapai. Pateikiamos šio teorinio tyrimo išvados.

The object of this theoretical research is the influence of the understanding of theological vocation to the providing a sense to the professional activity. The main goal of this article is to reveal the significance of the concept of the theological vocation in the providing a sense to the professional activity. The article presents the stages of the practical manifestation of the professional vocation. In theology vocation is defined as a love dialogue between two freedoms – God and man. The main conclusion of this theoretical research is given in the end of this article.

Įvadas

Informacinės žinių visuomenės sąlygomis, gamybos, aptarnavimo ir prekybos srityse įsivyraujant vis aukštesnėms technologijoms, automatizacijai ir kompiuterizacijai, Lietuvos ekonomikai integruojantis į Europos Sąjungos valstybių struktūras mokytojai ir dėstytojai, rengdami naujas mokymo ar studijų programas, atnaujudami jų turinį vis daugiau dėmesio skiria su profesine veikla tiesiogiai susijusių kompetencijų ugdymui. Jie akcentuoja darbo rinkos vystymosi tendencijų tyrimų svarbą ir darbo pasaulio keliamų reikalavimų kaitą. Tuo tarpu tokie visapusiškai išsilavinusių darbuotojų ugdymui labai svarbūs komponentai kaip asmenybės pasaulėžiūra, idealai, nuostatos ir vertybinės orientacijos bei kita dažnai būna ignoruojami arba į juos mažai teatsižvelgiama. Tai mažina žmogaus individualaus pašaukimo atradimo ir realizacijos tikimybę.

Popiežiškoji dvasinių pašaukimų globos draugija iškelia dar vieną su Europos socialine bei kultūrine situacija susijusį pašaukimų raišką trikdantį aspektą – galimybių, įvykių, paklausos perteklių ir tikslų, pasiūlymų bei planavimo stoką. „Tai – tartum dar viena priešybė, padidinanti šio istorijos laikotarpio daugiabriauniškumą ir daranti neigiamą poveikį pašaukimų srityje. Be aiškios vertybių hierarchijos, viena šalia ki-

tos egzistuoja skirtingos ir tarpusavyje prieštaraujančios „vertybės“, visiškai nepanašūs aiškinimo ir vertinimo, orientavimosi ir elgsenos modeliai. Tokiomis aplinkybėmis sunku turėti vieningą pasaulio sampratą ar viziją, ir tai silpnina gebėjimą planuoti savo gyvenimą.¹

Pragmatiškame ir urbanizuotame sociume vyraujančios materialinių gėrybių siekio sureikšminimo, žmogaus depersonalizacijos ir naudojimo kaip objekto tendencijos daro neigiamą įtaką profesijos ir asmenybės santykiui, t. y. objektyviojo profesijos aspekto suabsoliutinimas vyksta visiškai neatsižvelgiant į asmenybės vidinius polinkius ir poreikius. Šis procesas neigiamai atsiliepia tiek dirbančiojo psichologinei būsenai, o ilgainiui ir psichinei sveikatai, tiek jo darbo rezultatyvumui ir rodikliams: kokybei, kiekybei, kūrybiškumui, novatoriškumui ir t. t. Dėl neteisingai pasirinkto gyvenimo kelio žmogus gali pajusti egzistencinį vakuumą, kuris, V. E. Franklio teigimu, sukelia agresiją, depresiją ir žalingų įpročių formavimąsi. Šie destruktivūs faktoriai žlungdo asmenybę ir gali ją nuvesti į narkomaniją, nusikaltimus ar savižudybę.²

Aktualumas. Individualaus pašaukimo atskleidimas, atveriantis platesnes galimybes visapusiškai ir pilnutinei asmenybės plėtotei, stiprina gyvenimo pilnatvės ir prasmės potyrį, o profesinėje veikloje didina kūrybinio potencialo panaudojimo galimybes, pozityviai veikia darbo kokybę.

Pirmojo nepriklausomybės laikotarpio metu profesinio konsultavimo pradininkas Lietuvoje J. Vabalas-Gudaitis akcentavo individualaus pašaukimo atradimo svarbą asmenybės savirealizacijos raidai: „Kas nežino, kokią didelę reikšmę turi žmogui rasti savo pašaukimą, kai kurie jo visą amžių neranda ir bastosi nuo vienos profesijos bei darbo prie kito arba, netekę vilties jį rasti, tempia sunkų nemalonaus darbo jungą. Tokiems darbas virsta prakeikimu, slegia bei mechanina sielą, užuot stiprinęs jo psichologines jėgas, užuot aukštinęs žmogų ir teikęs jam nuolatinę sėkmę ir džiaugsmą darbe“.³

Pedagogikos patriarcho S. Šalkauskio (1929) ir lietuvių pedagogikos ir profesilogijos mokslų pradininkų J. Vabalas-Gudaičio (1931), A. Gučo (1937) ir kt. darbų analizė leidžia konstatuoti, kad savo pašaukimo raiškos atradimas ir sklandi profesinės interiorizacijos raida yra būtinas integruoto asmenybės ugdymo ir jos visavertės bei prasmingos būties komponentas.

Ugdytojo, mokytojo, dėstytojo veiklos užduotis yra padėti ugdytiniams atpažinti ir įsameninti savo individualų pašaukimą. „Svarbu kiekviename žmoguje išugdyti sugebėjimą būti ištikimam savo pašaukimui, tai yra Dievo šauksmui“.⁴ Šiuolaikinėje vartotojiškoje ir pragmatiškoje visuomenėje įsivyrąja tendencija ieškoti individualaus pašaukimo atsiejant jį nuo meilės tvarkos ir teologinio pašaukimo, kuris yra kiekvieno pašaukimo šaltinis, nes „Dievas, sukūręs žmogų iš meilės, pašaukė jį meilei, kuri yra pagrindinis ir įgimtas kiekvieno žmogaus pašaukimas“.⁵

Šio straipsnio tyrimo objektas yra teologinio pašaukimo suvokimo įtaka profesinės veiklos įprasminimui, o tikslas – atskleisti teologinio pašaukimo suvokimo svarbą profesinės veiklos įprasminimui.

Iškelti svarbiausi uždaviniai: pateikti pašaukimo tipologiją, pristatyti profesinio pašaukimo sampratą ir jo ištakas, sumodeliuoti profesinio pašaukimo praktinę raišką, išanalizuoti profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapus.

Naudoti tyrimo metodai: pedagoginės, psichologinės, filosofinės ir teologinės mokslinės literatūros kontentinė analizė, informacijos sisteminimas ir struktūrizavimas.

Pašaukimų tipologija profesijos sampratos kontekste

R. Laužackas pateikia visapusišką profesijos sampratą (1 pav.), kurioje subjektyvusis aspektas yra išreiškiamas per keturis pašaukimo tipus.

R. Laužackas, pateikdamas profesijos sampratą, iškelia prieštaravimo tarp objektyviojo ir subjektyviojo profesijos aspektų sprendimo svarbą, taip pat, remdamasis užsienio mokslininkų darbais (R. Zedler, 1933; G. Mensching, 1957; A. Fischer, 1967; M. Schmiel, 1976 ir kt.), teologinį pašaukimą apibrėžia kaip pirmąją „subjektyviojo profesijos aspekto raišką“, iš kurios laipsniškai istorijos tėkmėje kilo kiti pašaukimo tipai.⁶

Teologinis pašaukimas. Dauguma religijų liudija, kad ieškoti Dievo yra esminis žmogaus bruožas (Apd 17, 27), tačiau Dievas pirmas kiekvieną žmogų pašaukia vardu (Iz 43, 1; Jn 10, 3). Dievas yra kiekvieno pašaukimo autorius. Žmogus galėtų atrasti savo asmeninį pašaukimą taip, kad jis „turėtų gyvenimą, – kad apščiau jo turėtų“ (Jn 10, 10), jei įsiklausytų ir atsilieptų į Dievo kvietimą, jei pasitikėtų Kūrėju, savo gyvenimu ir savo galia.

Teologine prasme kiekvienas žmogus yra kviečiamas siekti tobulumo (šventumo): „Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas“ (Mt 5, 48). Teologijoje pašaukimą galima apibrėžti šiais Jono Pauliaus II žodžiais: „Kiekvieno krikščionio pašaukimo istorija yra Dievo ir žmogaus neišreiškiamo dialogo istorija, pašaukiančio Dievo meilės ir su meile atsiliepiamo žmogaus laisvės dialogo istorija“⁸. Taip *profesija teologine prasme įgauna atsiliepiamo į Dievo kvietimą ir gyvenimo įprasminimo aspektą*.

Šis pagrindinis teologinis pašaukimas gali būti įgyvendinamas įvairiais būdais. Kiekvieno krikščionio teologinio pašaukimo įgyvendinimo galimybių spektras pateikiamas 2 pav.

Tikėjimo potyrį turinčiam žmogui yra aktualus dvasinėje srityje galiojantis dėsnis: kuo labiau asmenybė laisvos valios sprendimu artėja prie Kūrėjo, tuo asmens gyvenimo (kartu

1 pav. Subjektyviojo ir objektyviojo aspektų sąveika profesijos sampratoje⁷

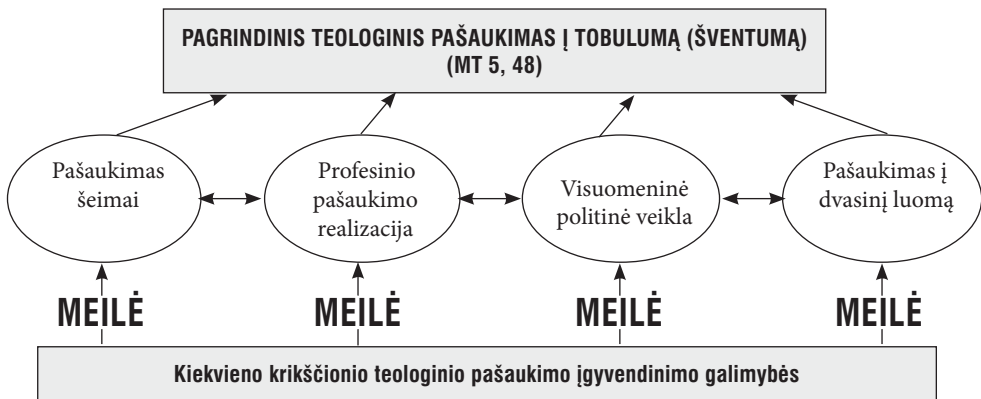
ir profesinio) kelio pasirinkimas labiau dera su Kūrėjo planu ir asmuo junta atliekąs jam skirtą misiją. Tai asmeniui suteikia gyvenimo ir veiklos visavertiškumo ir prasmingumo potyrį, atneša kūrybinį polėkį.

Netiesioginis pašaukimas – tai žmogaus praktinis atsakas į Dievo kvietimą mylėti per konkrečią profesinę veiklą ir gyvenimą šeimoje. Šia prasme asmuo iš meilės Dievui ir artimui aukoja savo gebėjimus ir laiką visuomenės labui. Analizuojant netiesioginį pašaukimą teologinis aspektas neakcentuojamas arba visiškai neminimas. „Istorijos raidoje pašaukimo, kaip Dievo pakvietimo, vietoje stiprėjo individualaus bei visuomeninio pašaukimo svarba“.¹⁰

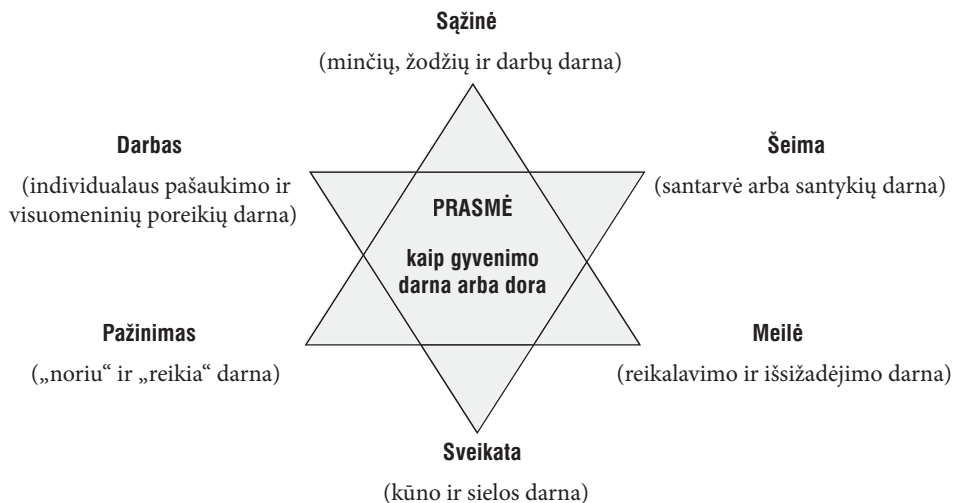
Visuomeninis pašaukimas. Kiekviena profesinė veikla yra reikalinga ne vien sėkmingai asmenybės tobulėjimo raidai, bet ir visuomenės pažangai. „Visuomenė yra būtina žmogaus pašaukimui įgyvendinti. Norint pasiekti šį tikslą, reikia laikytis teisingos vertybių hierarchijos, kurioje materialinės ir instinktų valdomos sritys esti pavaldžios vidinėms ir dvasinėms“.¹¹ Tokios harmoningos asmenybės ugdymas – tai pagrindinis pedagogų uždavinys.

Individualus pašaukimas – tai žmogaus vidinis polinkis į tam tikrą (profesinę) veiklą. Santykyje su profesija asmuo realizuoja savo prigimtinius gabumus ir talentus, optimaliai atskleidžia gebėjimus ir panaudoja kūrybinę potencialą. Profesija asmenybei tampa saviraiškos priemone. Individualaus profesinio pašaukimo atradimas bei realizavimas, atveriantis platesnes galimybes visapusiškai ir visavertei asmenybės sklaidai, sustiprina gyvenimo pilnatvės ir prasmės potyrį, o profesinėje veikloje didina kūrybinio potencialo panaudojimą ir gerina darbo našumą bei kokybę, jis taip pat turi lemiamos įtakos sėkmingai darbuotojo karjerai, asmenybės savirealizacijai bei tobulėjimui, jo egzistencijos įprasminimui.

K. Pukelis, nagrinėdamas prasmingo ir laimingo gyvenimo santykį, teigia: „*prasmis-*

2 pav. Kiekvieno krikščionio teologinio pašaukimo įgyvendinimo galimybių spektras⁹

3 pav. Gyvenimo prasmė kaip žmogaus būties laimė¹³

gas gyvenimas yra permanentinė įtampos ir ramybės *darna*, arba *doras* gyvenimas, visų pirma savo paties (o ne tik kito) atžvilgiu¹². Autorius kaip vieną iš prasmingo gyvenimo komponentų pažymi individualaus pašaukimo ir visuomeninių poreikių darną (3 pav.), taigi galima teigti, kad viena iš prasmingo gyvenimo komponentų yra subjektyviojo ir objektyviojo profesijos aspektų darna.

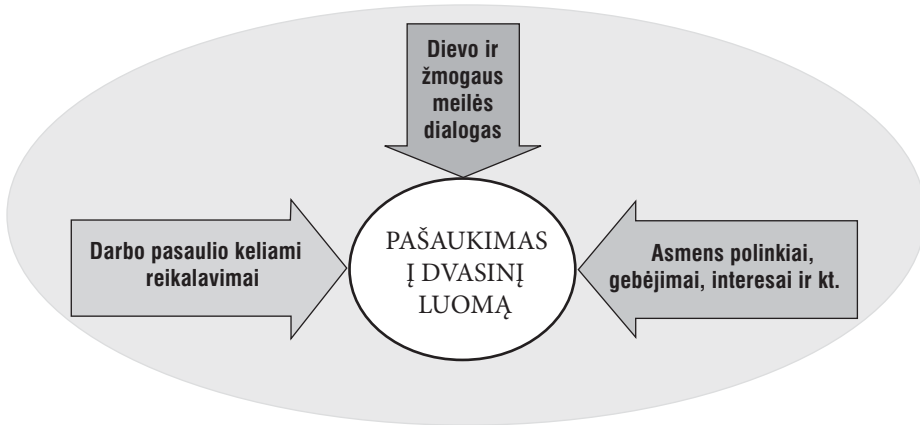
Prieštaravimo tarp subjektyviojo ir objektyviojo profesijos aspektų mažinimo būdų paieška yra aktuali, nes tai žmogui padeda atlikti savivertės ir orumo analizę, patirti asmenybės saviaktualizaciją, savirealizacijos, savo sugebėjimų visavertį išsiskleidimą ir per profesinę veiklą išgyventi nuolatinio tobulėjimo potyrį.

Profesinio pašaukimo praktinės raiškos idealinis modelis

Profesinio pašaukimo praktinės raiškos idealiu atveju visi trys profesinio pašaukimo komponentai – Dievo ir žmogaus meilės dialogas, asmenybės polinkiai, gebėjimai, profesiniai interesai ir darbo pasaulio keliami reikalavimai – tarpusavyje sąveikauja išlaikydami balansą. Ignoruojant ar nuvertinant vieną iš jų šis balansas pažeidžiamas, ir profesinio pašaukimo atradimas bei realizavimas komplikuojasi.

Profesinio pašaukimo praktinės raiškos idealinis modelis pateiktas 4 pav.

Iš šio profesinio pašaukimo praktinės raiškos idealinio modelio suformuluojamas profesinio pašaukimo apibrėžimas. *Profesinis pašaukimas* – tai esminis karjeros projektavimo elementas, kurį sudaro Dievo ir žmogaus meilės dialoge vykstantis asmenybės polinkių, gebėjimų, profesinių interesų ir darbo pasaulio keliamų reikalavimų konsolidavimas.

4 pav. Profesinio pašaukimo praktinės raiškos idealinis modelis

Profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapai

Grafiškai vaizduojant profesinio pašaukimo praktinę raišką, pateikiami šio proceso etapai (5 pav.). Jie išdėstyti pagal nuoseklią tvarką, t. y. metodiškai antrasis etapas pereinamas remiantis pirmuoju, trečiasis seka atlikus antrąjį ir t. t. Taip pasiekus septintąjį etapą reikia vėl grįžti į kiekvieną etapą ir iš naujo pervertinti jau turimą informaciją, į sistemą įvesti naujai gautą informaciją bei atradimus.

Šis nenutrūkstantis ciklas akivaizdžiai parodo profesinio pašaukimo praktinę raišką kaip visą gyvenimą nuolat vykstantį procesą.

Pereinant išanalizuotus profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapus siūloma vadovautis šiomis, padedančiomis identifikuoti talentus ir palydinčiomis asmenį į profesinio pašaukimo atradimą ir realizavimą, rekomendacijomis:

1. *Būti dialoge.* Gyventi aktyvų dvasinį gyvenimą: mokytis palaikyti dialogą su Dievu, geranoriškai nusiteikusiai tėvais, pedagogais, išmokti stiprinti dialogą savyje tarp „Šamoningo aš“ ir „Aukštojo Aš“ (R. Assagioli, 1976).

2. *Pažinti save.* Profesinės veiklos srityje tai reiškia būti sąžiningam prieš save, suvokti, kokios vertybės yra svarbios, atpažinti savo pomėgius ir gebėjimus – tai žingsnis teisingo profesijos pasirinkimo link. Siekiant atrasti pomėgius ir gebėjimus galima panaudoti savęs vertinimo ar savęs aprašymo testus.

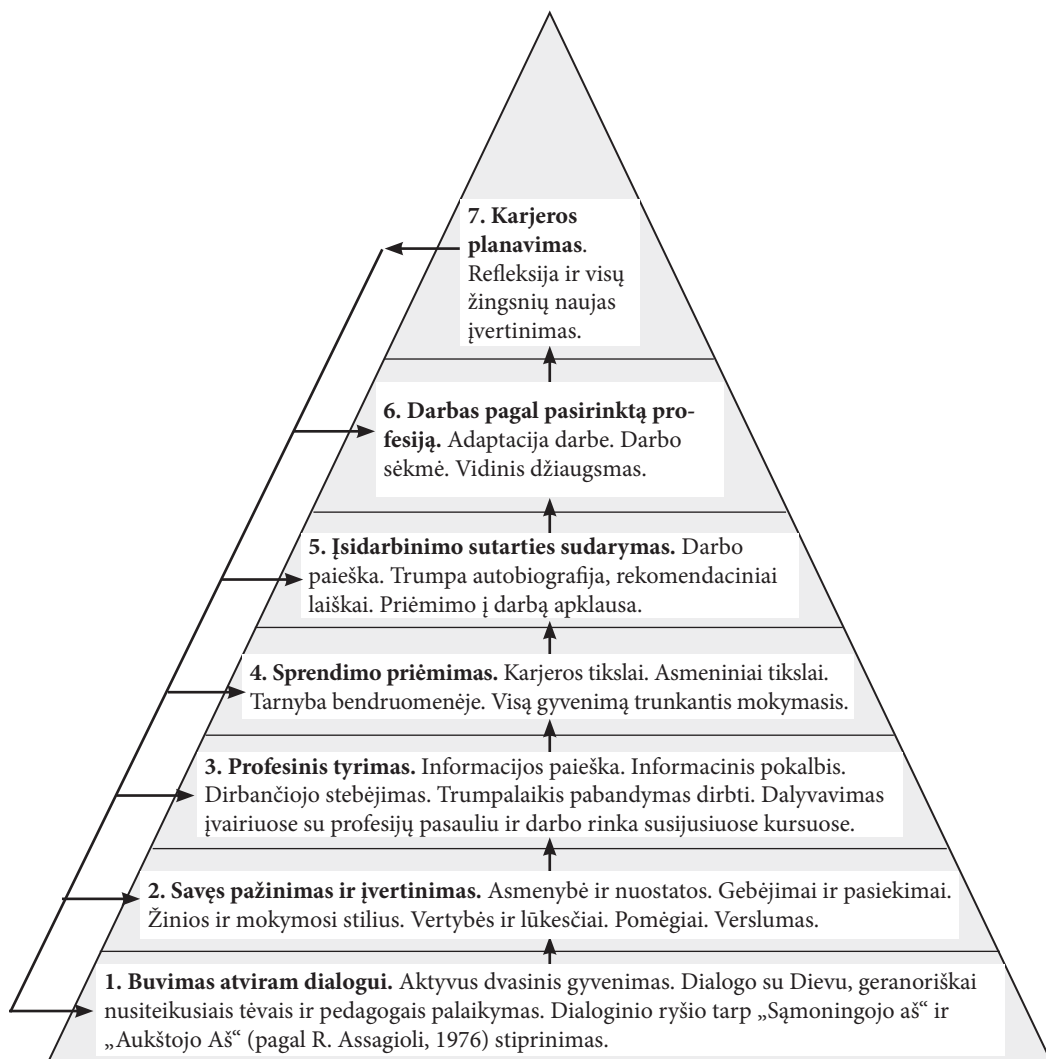
Atskleisti savo gabumus – tai leidžia žmogui profesinėje veikloje jaustis komfortabili. Pomėgiai ir gabumai yra glaudžiai susiję. Gabumai įgalina panaudoti savo talentus ir privalumus. Gabumams taip pat priskiriami gebėjimai dirbti ir bendrauti su žmonėmis, vadovauti, gerai organizuoti ir kt.

Įvertinti savo vertybes (tikėjimą, sveikatą, šeimą, sąžiningumą, dorumą, ramybę, iš darbo gaunamą gyvenimo stabilumą, gerovę ir kt.) ir lūkesčius (prabangaus automobilio

turėjimas, mokymasis prestižinėje mokykloje, karjeros perspektyvos, gyvenimas su savo šeima, profesinės veiklos ir asmeninių savybių atitikimas ir kt.).

Sąžiningai įvertinus asmenines savybes ir vertybes, atradus savo gabumus bei gebėjimus ypač svarbu išmokti juos jungti, derinti vieną su kitu.

3. *Atsižvelgti į darbo aplinką ir su ja susijusį gyvenimo stilių.* Aprašoma darbo aplinka: didelė korporacija, nekomercinė organizacija, gyvenimas mieste, darbas lauke ir pan. Apibūdinamas gyvenimo stilius: miesto triukšmas ar kaimo ramybė, nuolatinės kelionės

5 pav. Profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapai¹⁴

ar pastovus darbas prie stalo, darbas su žmonėmis ar su technika ir t. t. Svarbu, kad karjeros planas atitiktų pamėgtą asmeninį gyvenimo stilių. Darbo aplinka taip pat turi įtakos sklandžiai asmens gabumų, gebėjimų ir pomėgių realizacijai.

4. *Atlikti pasirinktos profesijos tyrimą.* Surinkti naudingą informaciją apie planuojamą pasirinkti profesiją. *Įvertinti darbo rinkos pokyčių tendencijas.* Darbo rinkos poreikiai nuolat kinta, todėl svarbu rinkti informaciją apie ekonomikos pokyčius, nustatyti, kaip jie sąlygoja darbo pasaulį, ir numatyti, kaip darbo rinkoje galiojantis pasiūlos-paklauskos dėsnis nulems padėtį pasirinktoje profesijoje. Reikia surinkti informaciją ir įvertinti darbo sąlygas, atlyginimo diapazoną, reikalavimus išsilavinimui ir ateities bei karjeros perspektyvas. Tyrimą gali padėti atlikti darbo biržų, darbo mokymo tarnybų, profesinio informavimo ir konsultavimo centrų darbuotojai. Ypač naudingi pokalbiai ar interviu su žmonėmis, kurie gerai atlieka savo darbą ir mėgsta pasirinktą profesiją, taip pat informacija, randama specialiuose biuleteniuose, knygose, internetiniuose tinklapiuose ir kt. Šis nenutrūkstantis ciklas akivaizdžiai išreiškia karjeros projektavimą kaip visą gyvenimą nuolat vykstantį procesą.

5. *Išbandyti.* Pabūti šalia dirbančiojo toje darbo aplinkoje, kurioje tikimasi dirbti baigus studijas, jei yra galimybė padirbėti praktikantu, mokiniu ar savanoriu.

6. *Lavinti ir tobulinti savo gebėjimus.* Gebėjimai yra tai, ko galima išmokti, todėl svarbu neapsiriboti turimų gabumų atpažinimu. Savianalizė ir tyrimas nėra pakankamai naudingi, kol neįgyjama gebėjimų, reikalingų atlikti darbą. Tyrimo metu nustatoma, kokių gebėjimų dar trūksta. Tuomet ieškoma būdų, kaip juos išsiugdyti.

7. *Išmokti derinti vidines paskatas su realybe* (asmeninius siekius ir norus su profesinei veiklai keliamais reikalavimais). Iškelti ir įvardyti tinkamus asmeninius tikslus, lūkesčius ir norus. Sukaupiti informaciją apie pasirinktą profesiją, žinoti jos keliamus reikalavimus. Ryžtis pasirinkti tą profesiją, kurios reikalingumu ir naudingumu visuomenei tikima. Siekti, kad dauguma pasirinktos profesijos aspektų teiktų vidinį džiaugsmą ir atitiktų asmeninį profesinį pašaukimą.

8. *Reflektuoti.* Tinkamo karjeros kelio paieška yra besitęsiantis procesas. Asmeniniai poreikiai gali keistis, darbo rinkos reikalavimai taip pat keičiasi. Gaunamos naujos informacijos ir patirties dėka galima atrasti anksčiau nepastebėtų gabumų bei vidinių paskatų. Visa tai įgalina žmogų nesustoti, reflektuoti, ieškoti, daryti išvadas, apibendrinimus, priimti sprendimus. Taigi sprendamas profesinio pašaukimo atradimo ir realizavimo problemą žmogus yra nesibaigiančioje savęs atradimo kelionėje.

Popiežius Benediktas XVI, pateikdamas iš meilės išplaukiančių įsipareigojimų sritis kaip vieną iš jų išskiria šeimos, mokyklos, darbo ir laisvalaikio sritį ir ragina jaunos žmones: „Plėtokite savo gebėjimus ne tik tam, kad taptumėte „pajėgesni konkuruoti“ ir „produktyvesni“, bet kad būtumėte „gailestingosios meilės liudytojai“. Su profesiniu pasirengimu vienykite pastangas įgyti religinių žinių, naudingų jūsų misijai atsakingai vykdyti“.¹⁵

Išvados

1. Naudojantis R. Laužacko (1999) pateikta profesijos sampratos struktūra, išskiriami keturi pašaukimo tipai: teologinis, netiesioginis, individualusis ir visuomeninis.

2. Teologinė pašaukimo sampratos dimensija profesinei veiklai suteikia: a) gyvenimo

prasmės potyrio aspektą; b) altruistiškos ir pasiaukojančios meilės vardan kitų ir visuomenės labui dimensiją; c) asmeninio gyvenimo ir žmogui skirtu Dievo plano darnos potyrį.

3. Teologinis pašaukimas yra apibrėžiamas kaip pirmoji subjektyviojo profesijos aspekto raiška, iš kurios istorijos tėkmėje laipsniškai kilo kiti pašaukimo tipai.

4. Profesinis pašaukimas charakterizuojamas kaip Dievo kvietimas ir vidinis akstinas profesine veikla iš meilės dovanoti save visuomenei ir profesijos įprasminimo siekimas bei asmeninis profesinis kryptingumas, interesas ir motyvacija.

5. Profesinio pašaukimo praktinę raišką sudaro trys komponentai – Dievo ir žmogaus meilės dialogas, asmenybės polinkiai, gebėjimai, profesiniai interesai ir darbo pasaulio keliami reikalavimai. Idealiu atveju šie komponentai tarpusavyje sąveikauja išlaikydami balansą. Tačiau dėl tam tikrų priežasčių ignoruojant ar nuvertinant vieną iš trijų komponentų balansas pažeidžiamas ir profesinio pašaukimo atradimas bei realizavimas komplikuojasi.

6. Išskiriami septyni profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapai: 1) buvimo atviram dialogui (aktyvaus dvasinio gyvenimo), 2) savęs pažinimo ir įvertinimo, 3) profesinio tyrimo, 4) sprendimo priėmimo, 5) įsidarbinimo sutarties sudarymo, 6) darbo pagal pasirinktą profesiją, 7) karjeros planavimo.

7. Išskiriamos šios padedančios identifikuoti talentus ir palydinčios asmenį į profesinio pašaukimo atradimą ir realizavimą rekomendacijos: 1) būti dialoge, 2) pažinti save, 3) atsižvelgti į darbo aplinką ir su ja susijusį gyvenimo stilių, 4) atlikti pasirinktos profesijos tyrimą, 5) išbandyti, 6) lavinti ir tobulinti savo gebėjimus, 7) išmokti derinti vidines paskatas su realybe, 8) reflektuoti.

NUORODOS

- ¹ *Popiežiškoji dvasinių pašaukimų globos draugija*. Nauji pašaukimai naujai Europai (In verbo tuo...). „Bažnyčios žinių“ lietuviškas vertimas (tekstą internetui parengė Katalikų interneto tarnyba). 1999. 13.
- ² *V. E. Frankl*. Žmogus ieško prasmės. Vilnius: Mintis. 1997. P. 102.
- ³ *Vabalas-Gudaitis J.* Nauji reaktologiniai testai mokinių darbingumui tirti. Kaunas. 1931. P. 10.
- ⁴ *Lietuvos Vyskupų Konferencija*. Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas: LKB TTK leidykla. 1996. 2461.
- ⁵ Ten pat. 1604.
- ⁶ *Laužackas R.* Sistemo-teorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos. Kaunas: VDU. 1999. P. 25.
- ⁷ Ten pat. P. 27.
- ⁸ *Danilevičius E.* Pašaukimo teologija – dviejų laisvių meilės dialogas // Soter. 2002. Kaunas, VDU leidykla. Nr. 7. P. 81.
- ⁹ *Jonas Paulius II.* „Pastores dabo vobis“. Vilnius. 1996. P. 75.
- ¹⁰ *Laužackas R.* Sistemo-teorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos. Kaunas: VDU. 1999. P. 25.
- ¹¹ *Lietuvos Vyskupų Konferencija*. Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas: LKB TTK leidykla. 1996. 1886.
- ¹² *Pukelis K.* Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos. Kaunas: Versmė. 1998. P. 379.
- ¹³ *Pukelis K.* Trojos arklis, vardu lytinis švietimas, arba liga mirčiai. // Soter. 2007. Kaunas: VDU leidykla. Nr. 21. P. 73.
- ¹⁴ *Jackson T.* Not Just Another Job. 1992. Toronto, ON: Random House of Canada Ltd. *Phifer P.* College

Majors and Careers: A Resource Guide for Effective Life Planning. 1993. Garrett Park MD: Garrett Park Press.

- ¹⁵ *Benediktas XVI*. Popiežiaus Benedikto XVI žinia XXII Pasaulinės jaunimo dienos proga // „Bažnyčios žinios“. 2007. LC „Dakra“. Nr. 4. P. 4.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. *Benediktas XVI*. Popiežiaus Benedikto XVI žinia XXII Pasaulinės jaunimo dienos proga // „Bažnyčios žinios“. 2007. LC „Dakra“. Nr. 4. P. 3–5.
2. *Danilevičius E.* Pašaukimo teologija – dviejų laisvių meilės dialogas // *Soter*. 2002. Kaunas, VDU leidykla. Nr. 7. P.75–88.
3. *Frankl V. E.* Žmogus ieško prasmės. 1997. Vilnius: Mintis.
4. *Jackson T.* *Not Just Another Job*. 1992. Toronto, ON: Random House of Canada Ltd.
5. *Jonas Paulius II*. „Pastores Dabo Vobis“. 1996. Vilnius: Aidai.
6. *Laužackas R.* Sistemo-teorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos. 1999. Kaunas: VDU.
7. Lietuvos Vyskupų Konferencija. Katalikų Bažnyčios katekizmas. 1996. Kaunas: LKB TTK leidykla.
8. *Phifer P.* *College Majors and Careers: A Resource Guide for Effective Life Planning*. 1993. Garrett Park MD: Garrett Park Press.
9. *Popiežiškoji dvasinių pašaukimų globos draugija*. Nauji pašaukimai naujamajai Europai (In verbo tuo...). „Bažnyčios žinių“ lietuviškas vertimas (tekstą internetui parengė Katalikų interneto tarnyba). http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/nauji_pasaukimai.html 1999.
10. *Pukelis K.* Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos. 1998. Kaunas: Versmė.
11. *Pukelis K.* Trojos arklys, vardu lytinis švietimas, arba liga mirčiai. // *Soter*. 2007. Kaunas, VDU leidykla. Nr. 21. P. 75–88.
12. *Vabalas-Gudaitis J.* Nauji reaktologiniai testai mokinių darbingumui tirti. 1931. Kaunas.

Gauta: 2008 04 30

Parengta spaudai: 2008 06 16

Eugenijus DANILEVIČIUS

THE SIGNIFICANCE OF THE CONCEPT OF THE THEOLOGICAL VOCATION IN THE PROVIDING A SENSE TO THE PROFESSIONAL ACTIVITY

S u m m a r y

The identification and realisation of vocation determines person's attitude to professional activity, exerting a crucial impact upon the person's work quality and productivity, successful career, personality self-realisation and development, providing sense to person's existence.

The article is based on the methodological foundations formulated in the analysis of the Holy Bible, Catechism of the Catholic Church (1996), decisions of the Ecumenical Vatican II Meeting (1965); Magisterium document of the Catholic Church "New Callings for the New Europe" (1999), the works by Jonas Paulius II (1989, 1994, 1996), K. Paltarokas (1928), S. Šalkauskis (1992), J. Gobis (1928), M. Weber (1969, 2000) and other scientists.

The following research questions were raised in the article: what is the dynamics of professional vocation during which profession becomes an indispensable part of personality transcendental function and interior-spiritual

human life? How to reduce the contradiction between the objective and subjective aspects of profession? What is the place of theological and professional vocation providing sense to professional activity? How can professional vocation be modelled and managed purposefully?

Due to inadequately chosen profession a person experiences existential vacuum which, according to V. E. Frankl, causes aggression, depression and formation of addictions. These destructive factors destroy personality and can lead to drug addiction, crimes or suicides. The model of the practical manifestation of the professional vocation, developed in the research, sets a purpose to help a person to better learn about his own individual vocation in the process of initial vocational education and training and provide meaningfulness to person's existence through his vocational activity.

The origin of professional vocation concept and its typology was revealed, the concepts of personality professional interiorisation and its essential element – professional vocation – were conceptualised on the basis of the research by R. Laužackas (1999), R. Zedler (1933), G. Mensching (1957), A. Fischer (1967), M. Schmiel (1976) and others. It was determined that theological vocation is defined as the first “expression of subjective aspect of profession”, which in the flow of times gave rise to the types of vocation. On the grounds of the insight by Jonas Paulius II (1996), the definition of vocation was formulated: “The history of vocation of every Christian is the history of God's and man's inexpressible dialogue – the history of the freedom dialogue between the calling God's love and the man responding with love“. The main direction of vocation: to seek for perfection (holiness) with the help of love.

Practical manifestation of professional vocation consists of three components: God's and man's love dialogue, personality inclinations, skills, professional interests and demands of the world of work. In an ideal case these components interact maintaining a balance. However, ignoring or devaluing one of these three components for some reasons this balance is disturbed and identification and realisation of professional vocation becomes complicated. In this part of the article seven practical steps of personality professional interiorisation as a continuous process are also described: 1) being open to the God's and man's dialogue (active spiritual life), 2) self-cognition and evaluation, 3) profession research, 4) decision making, 5) making an employment contract, 6) work according to the chosen profession, 7) career planning.

The object of this theoretical research is the influence of the understanding of theological vocation to the providing a sense to the professional activity. The main goal of this article is to reveal the significance of the concept of the theological vocation in the giving a sense to the professional activity. The article presents the stages of the practical manifestation of the professional vocation.

The subjective aspect of profession manifests itself in professional activity by discovering and realising one's professional vocation. Professional vocation is characterised as God's calling and internal motive to present oneself to the society out of love by one's professional activity, pursuit to give sense to profession, personal purposefulness, interest and motivation.

Modern vocation pastoration calls for every person's response, enhances all vocations, employs education emphasising vocations in its activity, based on the guidance method and applies a creative personal vocation testifying method. A modern purpose of vocational pastoration is to help a person to enable him to gain insight into the God's plan for his life.

Practical manifestation of professional vocation consists of three components – God's and man's love dialogue, personality inclinations, skills, professional interests and demands of the world of work. In idealistic case these components interrelate maintaining a balance. However, ignoring and devaluing one of these three components due to certain reasons the balance is disturbed, thus complicating identification and realisation of professional vocation.

The main conclusion of this theoretical research is given in the end of this article.

With regard to the theological aspect person's dignity is in that a person is created according to the God's image and is invited to seek for absolute Perfection. Theological human existence construct grounds personal vocation internally and also as God's invitation to be perfect in the summoned Love. In theology, vocation is defined as a dialogue between two loves – God and Man.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: teologinis pašaukimas, profesinis pašaukimas, profesinio pašaukimo praktinė raiška, profesinio pašaukimo praktinės raiškos etapai.

KEY WORDS: theological vocation, professional vocation, practical manifestation of the professional vocation, stages of the practical manifestation of the professional vocation.

Eugenijus DANILEVIČIUS – Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto Religijos studijų katedros vedėjas, docentas, socialinių mokslų daktaras. Darbovietės adresas: Gimnazijos g. 7, Kaunas. El. paštas: e.danilevicius@smf.vdu.lt.

Eugenijus DANILEVIČIUS – the head of the Department of Religion Studies at Faculty of Catholic Theology at Vytautas Magnus University, assoc. prof., dr. in social science (educology). Office address: Gimnazijos g. 7, Kaunas, Lithuania. E-mail: e.danilevicius@smf.vdu.lt.